

Nulägesbild Ryd

Inledning

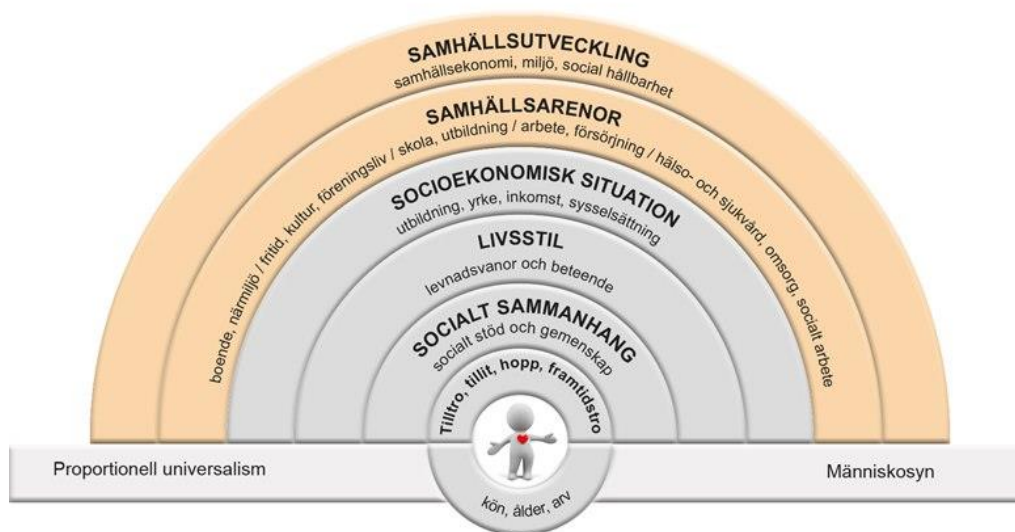
Detta är en nulägesbild som har tagits fram under hösten 2020 för att beskriva Ryd. Syftet är att ge en samlad beskrivning av området och en kortfattad nulägesbild. Framtagandet sker av kommunen, och perspektivet blir därför främst kommunalt, även om inspel från boende i området också finns med. Denna nulägesbild är en del i arbetet för att motverka segregation och kommer vara utgångspunkt för det fortsatta arbetet när målbilder och åtgärdsplan ska tas fram. De indikatorer som redovisas under befolkning kan följas upp årligen eller vid behov för att följa utvecklingen.

Inriktningen för Linköpings kommuns arbete mot segregation är att minska och motverka rumslig segregation som ger negativa effekter för samhället och individen. En lednings- och samordningsmodell har tagits fram med syftet att strukturera och effektivisera kommunens insatser mot segregation samt trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. Insatserna fokuseras främst till de tre områden där flest invånare med svagare socioekonomi bor: Berga, Ryd och Skäggetorp. Det är viktigt att de som lever i dessa stadsdelar får samma förutsättningar och möjligheter som de som bor i andra delar av Linköpings kommun.

Bakgrund

Segregation handlar om att människor med olika bakgrund – som socioekonomisk status – lever åtskilda. Till exempel att de bor i olika områden, går i olika skolor och arbetar på olika arbetsplatser eller inom olika yrken. Det handlar inte bara om att dessa bostadsområden, skolor, arbetsplatser, yrken etc. är åtskilda utan om att de har olika status och påverkar människors livsvillkor och hälsa på olika sätt, till exempel att barn som växer upp i olika områden har olika förutsättningar i livet.

För att uppnå en god och jämlik hälsa krävs att människor ges likvärdiga villkor och förutsättningar. En individs hälsa påverkas av en mängd olika faktorer som på olika sätt och på olika nivåer samspelar med varandra. Vissa är förutbestämda medan andra kan påverkas av samhället eller individen. I bilden nedan illustreras dessa villkor och förutsättningar i det som ofta benämns som hälsans bestämningsfaktorer, vilket är allt från genetiska faktorer till strukturella faktorer såsom generella socioekonomiska, kulturella och miljömässiga förhållanden. Ojämlighet i hälsa skapas av att olika grupper i samhället har systematiskt olika livsvillkor och levnadsvanor.

Östgötamodellen för jämlik hälsa – ett samspel mellan individ, miljö och samhälle”. Orange färg markerar de samhälleliga förutsättningar som är avgörande för de individuella (grå) bestämningfaktorerna för hälsa

Grunden i proportionell universalism är att alla ska kunna nå av insatser men att insatserna behöver vara i olika form och intensitet utifrån individernas behov. I de prioriterade områdena i Linköping lever många människor med liknande utmaningar tillsammans, åtskilda från andra socioekonomiska grupper. Varje steg nedåt i den sociala hierarkin, exempelvis nivå på utbildning, inkomst eller yrke, innebär sämre hälsa. Det går att se många samband mellan den statistik som redovisas i denna nulägesbild och det understryker ytterligare vikten av att arbeta för att ge alla människor likvärdiga villkor utifrån sina förutsättningar.

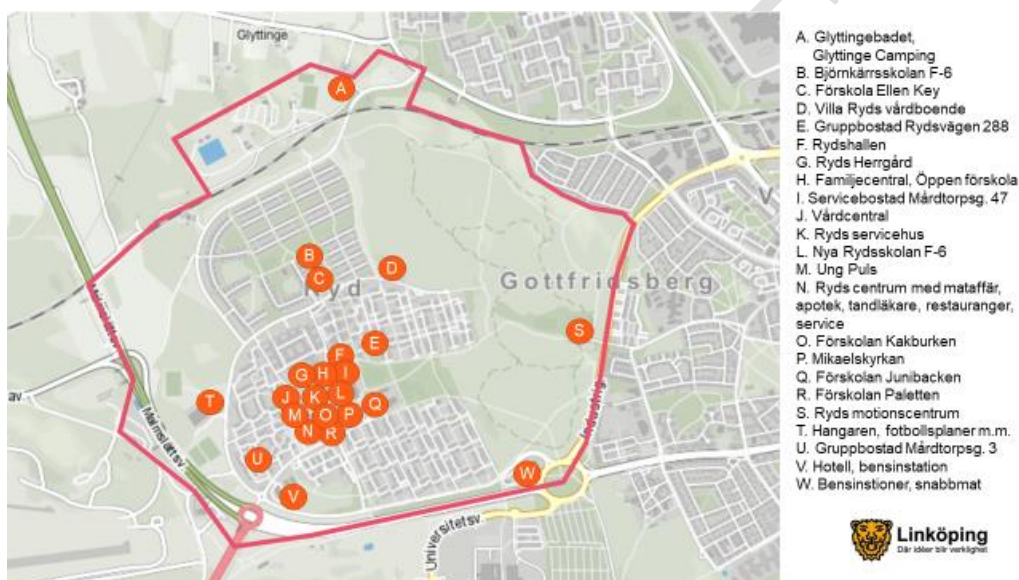
Några exempel är att:

- Arbetslöshet har samband med kortare livslängd, ökad risk för hjärt-kärlsjukdom, ohälsosamma levnadsvanor och psykisk ohälsa.
- Personer med förgymnasial utbildning har i genomsnitt sex år kortare återstående livslängd än de med eftergymnasial utbildning.
- Depression är mer än dubbelt så vanligt bland personer med ekonomiska svårigheter.
- Att leva i en familj med ekonomisk utsatthet påverkar barns välmående, boende och skolresultat.
- Ungdomar som upplever att familjen har en dålig ekonomi uppger ohälsa och riskbeteenden och har en lägre framtidstro jämfört med ungdomar som upplever att familjen har en god ekonomi.
- Att kunna påverka sin tillvaro är en betydelsefull faktor för hälsan. De som själva kan planera och styra sina liv har i större utsträckning en bättre hälsa än de som inte kan detta.

Beskrivning av området

I Ryd bor det i dagsläget strax över 9300 personer, varav ca 3000 av dessa är studenter.

Ryd planerades och började byggas under 1960-talet och var färdigbyggt år 1974. Stadsdelen består av ett småhusområde, ett större område med flerbostadshus, ett centrum samt Rydskogen. Rydskogen är ett populärt område för promenader eller löpning. Det finns även utegym, fotbollsplan och bågskyttebana vid motionscentrumet. I Ryd är 14 % av bostäderna småhus och 86 % lägenheter, varav många av lägenheterna är studentbostäder. I området finns det inga bostadsrätter, samtliga lägenheter är hyresrätter. Victoria Park har 888 hyreslägenheter, Stångåstaden nästan 1300 hyreslägenheter och Studentbostäder Linköping har ca 2700 korridorsrum och hyreslägenheter.

Kartan visar service och mötesplatser i Ryd

Kommunala verksamheter och service

En stor del av servicen och mötesplatserna i Ryd är koncentrerade kring centrumet. I centrumbyggnaden finns bland annat en dagligvarubutik, apotek, folktandvård, restauranger och ett café. I närliggande byggnader finns vårdcentral, familjecentral med BVC, öppna förskolan och Råd & Stöd samt fritidsverksamheten Ung Puls.

I Ryd finns två kommunala grundskolor för åk F-6; Nya Rydsskolan och Björnkärsskolan. Högstadiet i Ryd började avvecklas år 2016 och de högstadieeleverna som bor i Ryd är idag fördelade i andra skolor i kommunen, främst i innerstaden.

Det finns flera förskolor i området, bland annat Kakburken, som är den enda förskolan i Linköping som erbjuder dygnet-runt omsorg. Gruppbostäder, servicehus och vårdboende finns också i stadsdelen.

Hangaren är ett allaktivitetshus i Ryd som erbjuder en skatehall, klättervägg och andra diverse aktiviteter. Mitt emot Hangaren finns också kommunens

inomhusanläggning för fotboll, Wahlbäckshallen. Mellan Rydskogen och Rydsskolan har kommunen anlagt en aktivitetspark med fotbollsplan, landhockeyplan, basketplan, asfalterade ytor för t.ex. skateboardåkning samt lekplats. Badanläggningen Glyttingebadet tillhör också Ryd. Det är ett utomhusbad som drivs av föreningen Glyttingebadets vänner och har öppet sommartid. I Glyttinge finns även en camping och stugby.

I studentområdet i Ryd finns Ryds herrgård som är ett av fem kårhus vid Linköpings universitet. Det finns även runt 150 aktiva studentföreningar.

Aktörer och samverkan i Ryd

I Ryd finns olika former av samverkansstrukturer utarbetade.

Samverkansrådet i Ryd

Ett samverkansråd där kommunen är sammankallande finns etablerat i Ryd.

Permanent samverkansgrupp

En permanent samverkansgrupp finns med bland annat socialtjänst, Råd & stöd, skolor och förskolor.

Samverkan mellan fastighetsägare

Det finns en fungerande samverkansform mellan fastighetsägarna Stångåstaden, Victoria Park och Heimstaden.

Familjecentralen

Familjecentralen Solkatten består av Råd & Stöd, öppna förskolan, barnavårdscentralen (BVC) och fungerar som en mötesplats för föräldrar och barn 0-5 år. De har även en somalisk brobyggare.

Svenska kyrkan

Ryds församling är en stabil och aktiv aktör i området som ser alla Rydsbor som sin målgrupp, inte enbart aktiva församlingsmedlemmar.

Föreningar och civilsamhälle

Det finns ungefär ett tiotal föreningar som är verksamma i Ryd, men de är mer eller mindre aktiva och synliga. Fotboll för tjejer drivs av Bollihop. Karle IF är en annan etablerad fotbollsförening i Ryd, liksom fotbollsföreningen AC Studenterna och Linköpings Budoklubb. Ryds föräldraförening är också aktiva och genomför nattvandringar i området.

Det finns ett stort engagemang för Ryd bland de som bor i området.

Utvecklingsplaner

Möjlighet till förtätning i Ryd finns genom en relativt nyligen antagen detaljplan för norra delen av fastigheten Ostbrickan 2 m.fl. Den vann laga kraft 2018. Detaljplanen möjliggör att ungefär 570 nya bostäder kan byggas på 13 olika platser som idag främst är parkeringsytor. Byggnaderna kommer bli 4-8 våningar höga. En ny förskola med plats för ca 100 barn möjliggörs också inom området. Det är Victoria Park som äger fastigheten.

De första etapperna byggs nu och 85 nya lägenheter (1-4 rum och kök) kommer vara klara för inflyttning kring årsskiftet 2020-2021.

Det finns en ny detaljplan för fastigheterna Ostkupan 1 och 2 m.fl. som ligger nordväst om centrum som innebär att ungefär 200 nya studentbostäder kan byggas på en yta som idag används som parkeringsplats. Detaljplanen antogs av kommunfullmäktige 5 november 2019 men detaljplanen har överklagats till Mark- och miljödomstolen som ännu inte meddelat dom.

I februari 2021 planeras biblioteket öppna i centrumhuset, idag drivs det tillfälligt genom en bokbuss.

Befolkning

År 2019 bodde det strax över 9300 personer i Ryd.

Ryd kan delas in i fyra områden, Alsätter västra, Alsätter östra, Björnkärr och Solhaga. Områdena skiljer sig åt både gällande utformning och befolkning, det finns stora socioekonomiska skillnader inom Ryd.

I Ryd finns även områdena Glyttinge och Ryds museiområde men det bor få personer där (19 personer sammanlagt år 2019).

Indikatorer

Nedan följer 13 indikatorer att följa upp över tid. De flesta är redovisade på områdesnivå, d.v.s. för Ryd, och jämförs främst med Linköping totalt. Vissa är redovisade på en lägre nivå, kallad Deso-nivå. Deso-områdena i Ryd är som ovan nämnda Alsätter västra, Alsätter östra, Björnkärr, Solhaga, Glyttinge och Ryds museiområde.

Könsuppdelad statistik anges där det finns tillgängligt och har bedömts vara relevant. Statistiska urval och resonemang är komplext och framtagna statistik gör inte anspråk på att vara heltäckande utan ge en övergripande nulägesbild av området.

Uppgifterna är, om inte annat anges, framtagna av enheten Analys och utredning, Linköpings kommun, september 2020.

1. Hushållens ekonomi

Andel hushåll i Ryd med låg, medel och hög ekonomisk standard. Procentuell fördelning år 2018.

	Låg ekonomisk standard	Medel ekonomisk standard	Hög ekonomisk standard
Ryd	43	55,8	1,1

Som jämförelse hade Linköpings kommun totalt följande procentuella fördelning mellan låg, medel och hög ekonomisk standard år 2018.

	Låg ekonomisk standard	Medel ekonomisk standard	Hög ekonomisk standard
Linköping totalt	15,3	78,1	6,6

Med låg ekonomisk standard avses hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är 60 procent eller lägre än medianen i riket. Med hög ekonomisk standard avses hushåll med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är 200 procent eller högre än medianen i riket.

2. Barn 0-17 år i ekonomiskt utsatta familjer

År 2018 fanns det 748 barn och unga 0-17 år i Ryd som levde i relativ fattigdom, det vill säga i hushåll med låg ekonomisk standard.

Det innebär att 52,3 % av alla barn och unga 0-17 år i Ryd år 2018 levde i hushåll med låg ekonomisk standard. Stora variationer finns inom Ryds olika delar, se nedan.

	Låg ekonomisk standard	Medel ekonomisk standard	Hög ekonomisk standard
Björnkärr	6,2	91,3	2,5
Alsätter västra	65,5	34,5	-
Alsätter östra	70,8	29,2	-
Solhaga	48,2	51,8	-
Glyttinge/Museiomr.	-	-	-
Ryd totalt	52,3	47,2	0,4

I Linköping totalt var motsvarande siffra 19,4% år 2017.

3. Utbildningsnivå

Procentuell fördelning av befolkningen 20-64 år efter utbildningsnivå, år 2019

	För-gymnasial utb.	Gymnasial utb.	Kort efter-gymnasial utb.	Lång efter-gymnasial utb.	Uppgift saknas
Björnkärr	4,8	24,2	16,7	48,6	5,6
Alsätter västra	6,9	15,7	42,4	25,1	9,9
Alsätter östra	23,1	30,9	15,0	27,2	3,8
Solhaga	9,4	24,4	27,4	32,7	6,1
Glyttinge/Museiomr.	21,4	28,6	14,3	28,6	7,1
Ryd totalt	9,7	20,7	32,7	29,1	7,7

Som jämförelse var fördelningen i Linköping totalt enligt nedan år 2018.

	För-gymnasial utb.	Gymnasial utb.	Kort efter-gymnasial utb.	Lång efter-gymnasial utb.	Uppgift saknas
Linköping totalt	8,5	35,6	19,1	34,3	2,6

4. Förvärvsfrekvens

Förvärvsfrekvens för befolkningen 20-64 år uppdelat på kön
År 2010 och år 2018.

	2010			2018		
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Björnkärr	89,7	79,7	84,5	82,3	80,3	81,3
Alsätter västra	22,2	21,0	21,8	26,2	29,6	27,4
Alsätter östra	52,9	43,5	48,7	63,0	47,5	55,9
Solhaga	39,1	35,8	37,7	58,5	51,9	55,6
Glyttinge/Museiomr.	50,0	40,0	46,7	-	33,3	9,1
Ryd totalt	34,1	34,0	34,1	41,8	43,4	42,4

Förvärvsfrekvensen varierar kraftigt mellan Ryds olika områden, i Björnkärr har förvärvsfrekvensen varit högre hos både män och kvinnor jämfört med Linköpings kommuns totala förvärvsfrekvens som år 2010 var 72,4% för män och 70,9% för kvinnor, år 2018 var den 77% för män och 75,1% för kvinnor.

Mellan Björnkärr och Alsätter västra skiljde det år 2018 nästan 54 procentenheter vid jämförelse av båda könen totala förvärvsfrekvens.

Som jämförelse hade stadsdelen Ekängen, med högst förvärvsfrekvens i Linköping, 91,3% totalt för båda könen år 2018.

Förvärvsfrekvensen har sedan år 2010 ökat i hela kommunen, liksom i Ryd.

5. Ekonomiskt bistånd

Andel personer i åldern 18 år eller äldre som uppburit ekonomiskt bistånd någon gång under året 2018 var 6,1% i Ryd. För hela kommunen var andelen 3,4%.

6. Kvot mellan förvärvsarbetande inflyttare och förvärvsarbetande utflyttare

Inväntar siffror.

7. Andel personer med utländsk bakgrund

I Ryd hade 52,4% av invånarna utländsk bakgrund år 2019.

I Ryds olika områden kan man se en relativt jämn fördelning av personer med utländsk bakgrund, förutom i Björnkärr där det endast är 32 % av invånarna som har det.

8. Andel inskrivna barn i barnomsorg

Av alla barn födda mellan år 2015 till och med 2019-09-14 boende i socioekonomiskt utsatt del av Ryd var 83% av dessa barn inskrivna i barnomsorg 2020-09-14 (oavsett placering).¹

Inväntar siffror för Linköping totalt.

9. Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram

Vårterminen 2020 blev 52 % av eleverna som bor i socialt utsatta områden behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, jämfört med 88% för övriga elever i Linköpings kommun.

Beräkningen är gjord vårterminen 2020, utifrån betyg i årskurs 9 från kommunala skolor för elever som bor i socialt utsatta områden jämfört med elever som bor i övriga Linköping. I gruppen socialt utsatta områden ingår

¹ Uppgifter från Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen, Linköpings kommun

elever som bor i Skäggetorp samt delar av Berga och delar av Ryd (indelningen gjordes 2018 utifrån NYKO-områden).

10. Valdeltagande

Valdeltagandet var i valet till kommunfullmäktige år 2018 74,9% i Ryd. I Linköping totalt var det 86,6%.

11. Karies bland barn och unga

Andel kariesfria barn och ungdomar som besökt Folktandvården i Ryd var 65 % år 2019 (avser en sammanställning av undersökningar av 3-, 6-, 12-, 16- och 19-åringar). Genomsnittet från Folktandvårdens åtta mottagningar var 67,75% andel kariesfria barn och ungdomar 2019).²

12. Upplevd trygghet

Andel som anger att de känner sig trygg ute ensam sen kväll i sitt bostadsområde.

Polisen börjar göra årlig undersökning 2020, finns ännu inget värde.

13. Ungdomars fritidsaktiviteter

Andel barn och ungdomar 7-20 år som är aktiva i en idrottsförening.

Inväntar siffror.

² Uppgifter från Region Östergötland

Trygghet och säkerhet

EST- Effektiv samverkan för trygghet

Linköpings kommun har sedan våren 2020 börjat arbeta med en modell för effektiv samordning av trygghet, kallad EST. En samordningsgrupp bestående av Säkerhetsenheten på Linköpings kommun, Stångåstaden AB (företrädare fastighetsägarna) och Polismyndigheten träffas veckovis och gör utifrån inrapporterade incidenter en veckorapport för status i områdena Berga, Ryd och Skäggetorp. En skala med fyra nivåer används för att klassificera områdena.

1 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området men <u>bedöms inte</u> på ett betydande sätt påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.	2 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området <u>och bedöms att i begränsad utsträckning</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.	3 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området och <u>bedöms på ett betydande sätt</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.	4 Brottslighet och andra otrygghetsskapande fenomen förekommer i området och <u>bedöms på ett akut eller omfattande sätt</u> påverka invånare eller andra som vistas eller är verksamma i området på ett negativt sätt.

Ryd har sedan EST infördes växlat mellan nivå 2- Gul och nivå 3- Orange. Det förekommer i regel varje vecka olika former av brottslighet och otrygghetsskapande aktiviteter som exempelvis busåkande med mopeder på cykelbanor, nedskräpning, ungdomssamlingar som bråkar och stör, inbrott i källarförråd, återkommande skadegörelse/nedskräpning på en förskola m.m. Vecka 25 höjdes nivån till 3- orange. Det berodde på ständigt återkommande negativa händelser över tid samt provokation och dålig attityd mot myndighetspersoner från ett par grupperingar. Det skedde därefter ett par mer allvarliga händelser i form av personrån/överfall under sommaren och det fanns en oro för att det skulle trappas upp ytterligare.

Orsaksanalys 2020

En sammanställning av en orsaksanalys som gjordes i Ryd våren 2020 visade ett identifierat problemområde mellan Ryds centrum, Ryds herrgård och servicehuset i Ryd, kallat ”Ryds-triangeln”. Den problematik som identifierades i problemområdet var kopplat till ungdomar som uppehöll sig och rörde sig emellan platserna inom triangeln. Det identifierades även att många polisanmälningar för rån, misshandel och hot hade en brottsplats inom triangeln.

En fördjupad orsaksanalys ska inledas den 2 oktober 2020.

Trygghetsmätning 2018

Stiftelsen Tryggare Sverige gjorde år 2018 på uppdrag av kommunen en Trygghetsmätning och analys av ett antal områden i Linköpings kommun, Ryd var ett av områdena. Linköpings kommun som helhet fick 1,47, Ryd fick ett probleminde på 2,5. Ett resultat som är över 2,0 indexpoäng signalerar om att området normalt har en hel del problem, mellan 1,10 – 1,40 indexpoäng indikerar att situationen är bra. Svarsfrekvensen i trygghetsmätningen var 60% i Ryd.

I intervjuer som genomfördes med nyckelpersoner i samband med Trygghetsmätningen beskrevs Ryd som ett mycket segregerat område med en hög arbetslöshet och utanförskap. Det beskrevs att ungdomsgång hängde i centrumet och bråkade och störde ordningen vilket ökade den upplevda otryggheten för vissa invånare. Det beskrevs även att narkotikaförsäljning pågick runt centrum, och att det rådde en viss trångboddhet i området. Få uppgav sig vara trygga utomhus ensamma sent på kvällen och en oro för överfall/misshandel nämndes. Platsbesök visade på att det var variationer inom Ryds olika delar gällande den fysiska miljön och det fanns förbättringar att göra för att ytterligare öka den upplevda tryggheten.

Röster från området

Ev. text tillkommer här med uppgifter från AktivBo.

UTKAST

Styrkor och skyddsfaktorer i Ryd

- Ryds läge, är enkelt att ta sig dit och till andra områden. Stor potential att integreras väl i staden.
- Det finns en viss variation av boendetyper och blandad befolkning. Nya bostäder byggs nu- ännu större integration.
- Det finns ett stort engagemang bland de boende för sitt område.
- Det finns en tillit till kommunen, men den är tyvärr skör och kan raseras snabbt.
- Aktivitetsparken, viktig mötesplats utomhus.
- Många boende har god kontakt med varandra.
- Grönt och fint område.
- Ligger nära universitet.
- Förutsättningar för samverkan finns och många är positiva och genuint intresserade av Ryd.
- Stångåstaden som aktör med det stadsdelsutvecklingsprojekt som bedrivs.

Utmaningar och knäckfrågor

- Många lever i utanförskap, i socioekonomiskt utsatt situation.
- Många har stort behov av hjälp för att integreras i samhället och få en förståelse för samhällsprocessen.
- Många saknar jobb och sysselsättning. Svaga inkomster hos många föräldrar. Barn och unga behöver förebilder som går till jobbet. Finns en uppgivenhet kring arbetslöshet.
- Barn med riskfaktorer behöver fångas upp tidigare.
- Barn och unga dras tidigt in i gäng och kriminella miljöer. Kriminalitet som ex skadegörelse och ungdomsgrupper som skapar oro förekommer.
- Avtagande tilltro till myndigheter och kommunen, och det stöd och skydd som erbjuds. Kommunen inte tillräckligt synlig och tillgänglig i området.
- Stor intern segregation inom stadsdelen.
- Avskärmad stadsdel, både fysiska och sociala barriärer - stad i staden.
- Arbetet med fysiska och sociala otryggheten behöver utvecklas, finns otrygga platser.
- Samverkan kring insatser saknas, mellan kommunen och civilsamhället.
- Det saknas naturlig, offentlig mötesplats i Ryd.
- Ryd centrum som mötesplats fungerar inte idag, platsen kring centrum behöver ses över.
- Fritidsutbudet för barn och unga i området bristfälligt.
- Attraktiv allmän platsmark behöver utvecklas.